

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 6691
Tarih : 08.03.2024

. 10371

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Adalet Bakanı **Yılmaz Tunç** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Kezban KONUKÇU

İstanbul Milletvekili

Uluslararası sözleşme kuralları insanların cezaevinde bulunuyor olmalarının tüm haklarının askıya alınması anlamını içermediğini, cezaevi koşullarının asla ek bir cezalandırma yöntemi olarak kullanılmaması gerektiğini ifade etmektedir. Ancak Türkiye'de hemen hemen her cezaevinde yaşanmakta olan hak ihlalleri hapis cezalarının infazında özgürlüğünden yoksun bırakılmanın kendi başına yeterli bir ceza olduğu gerçeğinin göz ardı edildiği, Ceza İnfaz Kurumlarında sistematik hale gelen, uluslararası insan hakları ve sözleşmeleri ile Anayasa'ya ve yasal düzenlemelere aykırı işlemler ve uygulamalar, cezaevi yönetimlerince keyfi, kişisel tutum ve davranışların benimsenmesi ile baskıcı ve insanlık onuru ile bağdaşmayan yöntemlerle mahpusların her gün onlarca ihlalle karşı karşıya bırakıldığı, hak ihlallerinin arttığı sivil toplum örgütlerinin raporlarından ve mahpus beyanlarından da anlaşılmaktadır.

Özellikle kadınların toplum içerisinde maruz kaldıkları ayrımcılık eril yasalarca suç sayılan fiilleri gerçekleştiren ve kadın özgürlük mücadelesindeki siyasi faaliyetleri nedeniyle hapsedilen siyasi kadın mahpusların hapsedilmeleriyle birlikte bir dizi hak ihlali ile karşı karşıya bırakılmaları durumu yoğunlaşarak devam etmektedir.

Nitekim 06.03.2024 tarihinde hastanelere yakın olması nedeni ile genelde hasta tutsakların sevk edildiği Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda ÖHD avukatları ile birlikte görüşmüş olduğum kadın mahpuslar cezaevinde yaşamış oldukları ihlallerde; yeni atanan cezaevi müdürü ile birlikte baskıların ve ihlallerin arttığı, hastaneye sevk işlemlerinin geç yapıldığı ve bir sağlık şikayetlerinin olması durumunda öncelikle infaz memurlarına durumlarını kanıtlamak zorunda kaldıkları örneğin kalçasında alerjik kaşıntı olan bir kadın mahpusa infaz memurlarının açık alanda ve kameraların olduğu bölgede bakmak istedikleri, hasta mahpuslara ilaçlarının bazen

aylar süren süre zarflarında verildiği, hastane sevk ve muayenelerde kelepçelerin çıkarılmadığı ve muayene sırasında hasta gizliliği prensibinin göz ardı edilerek infaz memurlarının bulundurulduğu, son bir iki aydır açık görüş sonrası ince arama dayatmasına maruz kaldıkları, benimle görüşme yapan kadın mahpuslardan birinin zorla ayakkabılarını çıkarması yönünde infaz koruma memurlarınca tehdit edildiğini duyup müdahale etmeme rağmen ayakkabılarının zorla çıkartıldığı ve darp edildiği, 1.5 yıl kadar öncesinde koğuşlara girip herkesin çıkarıldığı ve arama sonucu disiplin soruşturması açıldığı ancak soruşturmanın usulen bozulmuş olmasına rağmen yapılan arama da “suç unsuru” olarak tarif edilen kitap v.b. eşyalarının geri verildiği sonrasında ise tekrar yakın zamanda yapılan bir aramada geri verilen eşyaların toplanarak yeni bir soruşturma açtıkları, her sabah yapılan rutin sayım işlemlerinde artık kabaca da olsa arama yapıldığı, 1.5 yıldır Meclis TV’nin yayınının kaldırıldığı ve talep etmelerine rağmen bu taleplerin yerine getirilmediği belirtilmiştir.

Anayasa Mahkemesi’nin 2013/7907 numaralı kararında; soruşturmanın işkence, eziyet ve insan haysiyeti ile bağdaşmayan muamele fiillerinin önlenmesi ve gerekiyorsa faillerin cezalandırılması bakımından yeterli bir etki doğurması gerektiğini, aksi halde, bu tür olaylara karışanlara müsamaha ile yaklaşıldığı izlenimi uyandırmış olup bu durum işkence, eziyet ve insan haysiyeti ile bağdaşmayan muamele fiillerini gerçekleştirme temayülü olan kamu görevlilerini cesaretlendirebileceğini ve bireylerin, belirtilen eylemlere karşı koruma görevi bakımından devlete ve adalet mekanizmalarına olan güvenlerini zedeleyeceğini belirtmesine ve cezaevleriyle ilgili iddialar sıklıkla gündeme taşınmasına rağmen araştırma yapılmaması ve gerekli idari soruşturma açılmaması, cezasızlık pratikleri işkenceyi kronik bir hale getirmektedir.

Öte yandan; Mahkûmlara Uygulanacak Muameleye İlişkin Standart Asgari Kurallar (1955), Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi’nin 2006/2 sayılı Avrupa Hapishane Kuralları, AIHS ve ulusal mevzuat mahpusların tutulma koşullarının insan haklarına uygun şekilde gerçekleşmesi gerektiğini düzenlemektedir.

Bu bağlamda;

- 1- Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda özellikle yeni atanan müdür ile birlikte artan ve infaz koruma memurlarınca da yaşatıldığı aktarılan hak ihlalleri bilginiz dahilinde midir? Bilginiz dahilinde ise Bakanlığınızca sorumlular hakkında başlatılmış herhangi bir inceleme ve idari bir soruşturma bulunmakta mıdır?

- 2- Bakırköy Kadın Kapalı Cezaevinde kadın mahpusların hastaneye sevk işlemlerinin geç yapıldığı, bir sağlık şikayetlerinin olması durumunda öncelikle infaz memurlarına durumlarını kanıtlamak zorunda kaldıkları ve infaz koruma memurlarının şikâyeti olan kadın mahpusları açık alanda ve kameraların bulunduğu yerde sağlık görevlisi gibi hasta mahpusu değerlendirdikleri iddialarının araştırılması ve ilgili görevlilere yönelik idari ve cezai bir soruşturma açılması yönünde herhangi bir girişiminiz olacak mıdır?
- 3- Bakırköy Kadın Kapalı Cezaevinde Hastaneye sevk edilen kadın mahpusların sevk ve doktor muayenelerinde kelepçelerinin çıkarılmaması ve muayene sırasında hasta gizliliği prensibinin göz ardı edilerek muayene esnasında infaz memurlarının bulundurulmasına yönelik talimat tarafınızca mı verilmektedir? Tarafınızca verilmekte ise bu durumun gerekçesi nedir?
- 4- Bakırköy Kadın Kapalı Cezaevinde mahpusların kullanmak zorunda oldukları ilaçlarının bazen aylar süren zaman zarflarında verildiği bilginiz dahilinde midir? Bilginiz dahilinde ise sağlık hakkının engellenmesi anlamına gelen bu hukuksuzluğa karşı Bakanlığınızca bir girişimde bulunulmuş mudur?
- 5- Açık ziyaretler sonrası kadın mahpusların zorla ayakkabılarının çıkarılmak istenmesi ve darp edilmesine yönelik olarak şiddet uygulayan cezaevi görevlilerine yönelik olarak başlatılan idari ve cezai bir işlem bulunmakta mıdır?
- 6- Aramalar esnasında “suç unsuru” olarak tarif edilen kitap v.b. eşyalar nedeniyle disiplin soruşturması açılan ancak soruşturmanın usul gereği bozulması sonrasında iade edilen eşyaların sonradan yapılan yeni bir arama sonucunda tekrardan el konularak soruşturma açılması hukuksuzluğuna yönelik olarak Bakanlığınızca bir girişimde bulunulacak mıdır?
- 7- Cezaevinde Meclis TV yayınının kaldırılarak haber alma özgürlüğünün ihlal edilmesinin gerekçesi nedir? Mahpusların taleplerine rağmen 1,5 yıldır bu sorun neden giderilmemiştir?
- 8- Bakırköy Kadın Kapalı Cezaevi’nde bulunan kadın mahpuslardan cezaevi idaresinin hukuk dışı uygulamaları dolayısıyla kurumunuza yapılan herhangi bir başvuru bulunmakta mıdır? Bulunmakta ise başvuru sayısı kaçtır?
- 9- Anayasa Mahkemesi’nin yukarıda anılan 2013/7907 tarihli kararına uyulmaması cesareti cezaevi yönetimi ve personeline tarafınızca mı sağlanmaktadır? Bu durumun bakanlığınıza ve adalete olan inancın sarsılmasına neden olduğu düşünülmemekte midir?

- 10- Mahpusluğun bu “ağırlaştırılmış” koşullarını etkin biçimde denetleyecek bir mekanizmanız neden bulunmamaktadır?
- 11- Bakanlığınızca tüm cezaevlerinde yaşanan hak ihlallerinin bu denli artması üzerine mahpusların uğradığı hak ihlallerini ve keyfiliği ortadan kaldıracak, hak ihlallerinin tespit edilmesini sağlayacak, başta yaşam hakkı ve ayrımcılık yasağına uygun olarak gerekli iyileştirmelerin yapılması ve görevi kötüye kullanmak suretiyle suç işleyen cezaevi yetkilileri ve infaz koruma memurları hakkında idari veya hukuki soruşturma başlatılacak mıdır?
- 12- Hükümetinizin; işkenceye sıfır tolerans açıklamalarına rağmen, işkence ve diğer türde kötü muameleye ilişkin güvenilir rapor ve şikâyetler artarak devam etmektedir. Bu şikâyetlere ilişkin hızlı, etkin ve bağımsız soruşturma açılması çağrılarına cevapsız kalınmasının, duymazdan gelinmesinin nedeni nedir?